

คม·สด·ลึก

ปีที่ 12 ฉบับที่ 4192 วันศุกร์ที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2556 หน้า 12

'จักสานจากไผ่' อาณิสงส์ป่าชุมชน ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาบ้าน 'ต้นตอง'

การร่วมมือร่วมใจในการรักษาป่าชุมชนของชาวบ้านต้นตอง ต.พิชัย อ.เมือง จ.ลำปาง ที่วันนี้ไม่เพียงเป็นชุมชนต้นแบบในการป้องกันไฟป่าและหยุดยั้งการเผาเพื่อแก้ปัญหาหมอกควันแล้ว ยังได้รับอนิสงส์จากป่าอันนำมาซึ่งอาชีพและรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีทั้งการนำมาเป็นเมนูอาหารหรือแม้กระทั่งเครื่องใช้สอยต่างๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานจากไผ่ อย่างชะลอมที่ได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญา ปัจจุบันกลายเป็นภาชนะสำคัญในการใส่เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เลื่องชื่อที่สำคัญของจังหวัด

อุไร ปกคำ ชาวบ้านต้นตอง ต.พิชัย อ.เมือง จ.ลำปาง เผยว่า ปกติชาวบ้านมีอาชีพการเกษตรทำไร่ทำสวน และรับจ้าง โดยมีการทำจักสานจากไผ่เป็นอาชีพเสริมรายได้ โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าวทำจากไม้ไผ่จากสวนที่ปลูกกันเองในหมู่บ้าน ลักษณะผลิตภัณฑ์จักสานมีหลายแบบ มีตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ถ้าเล็กๆ จะใช้เพาะต้นกล้าไม้ ถ้าใหญ่ก็จะนำไปใส่เซรามิก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อของจ.ลำปาง มีกระติบข้าวเหนียว

ส่วนการสานใช้เวลาานหรือไม่ขึ้นอยู่กับความชำนาญ บางคนสานชะลอมและเข่งลูกเล็กได้วันละ 5-10 ใบ ชะลอมลูกเล็กใบละ 10-15 บาท ถ้าเป็นลูกใหญ่ก็ 30-50 บาท ส่วนกบ เขียด ตัวละ 5-10 บาท ทำให้มีรายได้เฉลี่ยวันละ 100 กว่าบาท หรือเดือนละ

ประมาณ 2,500-3,000 บาท ซึ่งก็จะเป็นรายได้เสริมให้ชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างดี สำหรับตลาดไม่มีปัญหาจะมีบริษัทผลิตเซรามิกมาสั่งซื้อเกือบทุกวัน



ชาวบ้านกำลังทำจักสาน

“คนที่ทำส่วนใหญ่จะเป็นคนเฒ่าคนแก่อยู่กับบ้าน ส่วนคนหนุ่มสาวไม่ค่อยมี จะไปทำงานรับจ้างในเมืองหรือไปทำงานที่กรุงเทพฯ เพราะทำแล้วมีรายได้น้อย สู้ไปทำงานรับจ้างของนอกดีกว่าและที่สำคัญงานจักสานเป็นงานที่ละเอียดต้องใช้ฝีมือความชำนาญในการทำ เด็กๆ

รุ่นใหม่ไม่ค่อยชอบ ส่วนคนเฒ่าคนแก่ก็มาทำจักสานหารายได้ดีกว่าอยู่เฉยๆ เพราะคนที่นี่เขามีความรู้ในเรื่องการทำจักสานอยู่แล้ว”

ชาวบ้านคนเดิมเผยอีกว่า สำหรับวัตถุดิบในการผลิตนั้นนอกจากไม้ไผ่ที่ปลูกเองในชุมชนแล้วยังซื้อมาจากชุมชนใกล้เคียง โดยสนนราคาลำละ 20 บาท จะสามารถสานชะลอมหรือเข่งได้ 4-5 ใบ และ



อุไร ปกคำกับผลิตภัณฑ์เด่น

จำหน่ายใบละ 20-30 บาท ทั้งนี้

(ต่อด้านหลัง)

ราคาจำหน่ายจักสาน
แต่ละใบขึ้นอยู่กับ
ขนาดและความ
ละเอียดประณีตด้วย
ด้าน **ไพเวศ**
ศรีบุตรตา นัก
วิชาการป่าไม้ชำนาญ
การ สำนักจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ที่ 3
ลำปาง กรมป่าไม้ ซึ่ง
รับผิดชอบป่าชุมชน

ในพื้นที่ทั้ง 13 อำเภอของจ.ลำปางกล่าวถึงการให้
ประโยชน์จากป่าชุมชนของชาวบ้านต้นตอง โดย
ระบุว่าเมื่อเขาช่วยกันรักษาป่าดั้งเดิมแล้วจะต้อง
ให้เขาได้ใช้ประโยชน์จากป่าดังกล่าวด้วย อย่าง
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ที่ว่า หากชุมชนได้ประโยชน์จากป่านั้น เขาจะ
รักษาป่าของเขาเอง

“จะเห็นว่าการทำจักสานเป็นวิถีดั้งเดิมของ
ชุมชนบ้านต้นตองที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น
เป็นผลอันดีจากการรักษาป่าให้อุดมสมบูรณ์
อันนำมาซึ่งอาชีพและรายได้มาจนเจือจรรอบครัว
ให้คนกับป่าสามารถพึ่งพากันได้อย่างสมดุลและ
ยั่งยืน”

นักวิชาการป่าไม้คนเดิมระบุอีกว่า ในส่วน
ของกรมป่าไม้เอง เราน่าจะชักชวนชาวบ้านฟื้นฟู
ป่าให้อุดมสมบูรณ์อย่างเช่นการสร้างฝายชะลอน้ำ
การทำแนวกันไฟป่า เมื่อไม่มีไฟแล้ว ทรัพยากร
มันจะอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาเองจากนั้นนำไปสู่การใช้
ประโยชน์ตามหลักวิชาการ นี่จะเป็นทางออกของ
ชุมชนที่จะนำผลประโยชน์จากมาสร้างอาชีพและ
รายได้อย่างชัดเจนและยั่งยืนตลอดไป

จักสานจากไม้ นับเป็นผลิตภัณฑ์เด่นได้
รับอันดีจากป่าชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาของ
ชาวบ้านต้นตองและสามารถสร้างอาชีพและราย
ได้ให้ชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี

● สุรัตน์ อัดตะ ●